

Asia: VN/18780/2023

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi).

Lausunnonantajan lausunto

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Pohjois-Pohjanmaan liitto kiittää arviointiohjelmassa mainittua erityisen huomion korostamista valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksen suunnittelun aikaiseen vuorovaikutukseen ja viestintään. Arviointiohjelmassa on tunnistettu liikennejärjestelmän kehittämiseen aktiivisesti liittyvät sidosryhmät. Alueelliset keskustelutilaisuudet ovat hyvä lähtökohta vuorovaikutukselle, mutta eivät ole riittäviä tuottaakseen kattavaa yhteistyötä valtakunnallisen ja alueellisen tason välillä. Keskustelutilaisuuksien lisäksi tarvitaan tiivistä ja suoraa vuoropuhelua maakuntien ja kaupunkiseutujen kanssa. Hyviä alustoja näille ovat alueelliset liikennejärjestelmätyöryhmät sekä erilaiset työpajat. Pohjois-Pohjanmaan liitto painottaa riittävää lausumisaikaa jatkossa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja väyläverkon investointiohjelman osalta.

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

Liikenne 12-suunnitelman tavoitteet saavutettavuudesta, kestävydestä ja tehokkuudesta eivät ole näyttäneet investointiohjelmassa Pohjois-Pohjanmaan osalta. Huoltovarmuudelliset näkökulmat, teollisuuden investoinnit ja kestävä energiantuotannon muutokset korostavat voimakkaasti pohjoisten alueiden merkitystä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinnassa.

Aiemman valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman osalta suunnitelman toimeenpano-osion arvioinnista teki erittäin haastavaa se että osio rakennettiin ennalta sovitun kehyksen sisälle. Aiemmassa suunnitelmassa kokonaisrahoitustasoa ei ole voitu pitää riittävänä pohjoisen Suomen kannalta merkittävimpien toimenpiteiden toteuttamisessa.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteissa TEN-T -verkon kehittäminen on nostettava kansallisen liikennejärjestelmän käytännön kehittämisen keskeiseksi ohjenuoraksi. Siihen liittyvä Euroopan komission tahtotila, johon Suomi on sitoutunut, on toteuduttava

investointiohjelmassa. TEN-T -ydinverkon kehittäminen edellyttää merkittäviä investointeja käytävän pohjoisimmilla osuuksilla.

Liikenneverkon strateginen tilannekuva on muuttunut suuresti Ukrainan sodan takia. Suomen maayhteyksien merkitys länteen on kasvanut entisestään. Pohjoiseen vievät raide- ja maantieyhteydet sekä yhteydet Ruotsiin ja Norjaan ovat elinkeinoelämän, matkailun ja turvallisuuden kannalta entistä tärkeämmässä osassa liikennejärjestelmän kehittämisessä.

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Arviointiohjelman vaikutusten arvioinnissa on korostettava kansainvälisen liikenteen reittejä, Suomen maayhteyksiä länteen, lentoasemien tarjontaa ja niiden kautta tapahtuvaa alueiden saavutettavuutta sekä merkittävien solmupisteiden merkitystä ja tehokkaiden matkaketjujen kehittämistä.

Erilaisten hankkeiden arvioinnissa ei pidä korostaa liikaa yksittäisen hankkeen tehokkuustavoitetta, koska käytössä olevat laskentamenetelmät ja arviointityökalut voivat johtaa tiheästi asuttujen alueiden korostumiseen. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja siihen liittyvän tavoitteiden pitää kattavammin korostaa tavoitteiden strategista merkitystä.

Erkkilä Markus
Pohjois-Pohjanmaan liitto

Romppainen Lauri
Pohjois-Pohjanmaan liitto